

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Sincan Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

27. Dönem 2. Yasama Yılı
2019

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

1. GİRİŞ

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 17 Ekim 2018 tarihli toplantısında kurulmasına karar verilen Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, 17 Ocak 2019 tarihinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeye İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu, Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı ve Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven, Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi, Çorum Milletvekili Erol Kavuncu, Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat, Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak, Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan, İstanbul Milletvekili Memet Bülent Karataş, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Mardin Milletvekili Ebrü Günay ve Van Milletvekili Osman Nuri Gülaçar ile Komisyon uzmanları Doç. Dr. Ahmet Yıldız, Taner Geçmez, Ahmet Kaymaz, Derya Özer, Canan Özyay, Aybüke Çelebi ve Kevser Elmalı iştirak etmiştir.

2. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı, bu konudaki gelişmelerin izlenmesi suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunun sağlanması ve başvuruların incelenmesi amacıyla kurulan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu uyarınca görevleriyle ilgili olarak bakanlıklar ile genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteme ve buralarda inceleme yapma, ilgililerini çağırıp bilgi alma yetkisine sahiptir (m. 5). Komisyon, incelemelerini kendisi yapabileceği gibi alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilmektedir (m. 6).

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde yukarıda zikredilen hükümler uyarınca kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan insan hakları ihlallerinin incelenmesi amacıyla yerinde incelemelerde bulunmaktadır.

Alt Komisyon, yaptığı incelemelerde hem uluslararası hukuk hem de iç hukuk düzenlemelerini göz önünde bulundurmaktadır. Alt Komisyon, yaptığı incelemelerde tespit ettiği ihlal ve sorunların giderilmesi ve ihlal veya sorun yaşanmayan alanlarda ise mevcut koşul ve imkânların daha da iyileştirilmesi için atılması gereken adımlarla ilgili olarak ulaştığı

sonuçları, doğrudan ilgisi olması hasebiyle Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşmaktadır.

Alt Komisyon, yapılan incelemelerde ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunlarını da yerinde incelemek suretiyle bütüncül bir yaklaşımla sorunların tespitine ve çözümüne ilişkin öneriler ve girişimlerde bulunma imkânına sahip olmaktadır.

3. İLGİLİ DÜZENLEMELER

Alt Komisyon, incelemelerin Anayasa başta olmak üzere konuyla ilgili uluslararası ve ulusal düzenlemeleri göz önünde bulundurmak suretiyle yapılmasına büyük önem vermektedir.

Yapılan incelemelerde; Anayasa, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer alt düzenlemeler ile Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü*” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “*Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı*; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*” ve “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*”, “*Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik*” hükümleriyle ilgili diğer mevzuatı dikkate almaktadır

4. İNCELEMELERDE İZLENEN USUL

A. Genel Olarak

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştiği iddiasıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurular, inceleme öncesinde komisyon uzmanları tarafından gerek ceza infaz kurumu tipi gerek ihlal iddiası temelinde sınıflandırılmakta ve yapılan incelemelerde öncelikle göz önünde bulundurulmaktadır.

Ayrıca 14 Haziran 2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6. maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi uyarınca

düzenlenerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderilen ve komisyon uzmanları tarafından inceleme konusu temelinde sınıflandırılarak özetlenen raporlar da yapılan inceleme ve değerlendirmelerde göz önünde bulundurulmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında yapılan incelemelerde öncelikle infaz kurumuyla ilgili bilgilendirme toplantısı yapılmaktadır. Bu kapsamda yapılan ve ceza infaz kurumlarından sorumlu Ankara Cumhuriyet Başsavcı Vekili Musa Yücel'in de katıldığı bilgilendirme toplantısında Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürü İsmail Olcar tarafından ceza infaz kurumları hakkında kapsamlı izahatta bulunulmuştur. Bilgilendirme toplantısında, yapılan başvurular ve izleme kurulu raporları hakkında sorulan sorularla ilgili de bilgi verilmiştir.

Bilgilendirme toplantısının akabinde Alt Komisyon, Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur.

Yukarıda zikredilen kurumlarda yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda barındırılanların şikâyet ve talepleri, ceza infaz kurumundan yetkili ve görevli olmaksızın dinlenmiştir.

B. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Yapılan Başvurular

İnceleme yapılan Sincan Ceza İnfaz Kurumlarından 27. Yasama Döneminin başından incelemenin yapıldığı güne kadar, yargı kararlarından memnuniyetsizlik, nakil taleplerinin yerine getirilmemesi, başta suların temiz olmaması olmak üzere fiziki koşulların yetersizliği ve kurum personelleri tarafından keyfi tutum ve davranışlarda bulunulduğu iddialarıyla başvuruda bulunulmuştur.

Yapılan başvurulardan bir kısmı özellikle tutukluluk sürelerinin uzun veya tutuklama kararlarının haksız olduğundan bahisle yapılmış olup, söz konusu başvurular, Anayasanın 138. maddesi kapsamında yargı organlarının görev alanına girmektedir. Bu sebeple ilgililere, Yasama Organının bir birimi olan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından herhangi bir işlem yapılamayacağı bilgisi verilmiştir.

Başvuruların büyük bir kısmı ise hükümlü ve tutuklulara verilen suların kirli ve paslı olduğu, kullanılmasının mümkün olmadığı, kullanılması durumunda birçok hastalığa neden

olabileceği ve suyun belli bir kota dâhilinde verilmesinin temel ihtiyaçların giderilmesi bakımından yeterli olmadığı iddialarına dayanmaktadır.

Bazı başvurular ise ceza infaz kurumundaki aramaların mevzuata aykırı bir biçimde yapıldığı ve bu şekilde yapılan aramaların insan onuruyla bağdaşmadığı iddialarını içermektedir.

Diğer başvurular ise sağlık ve tedavi konusunda Kurum idaresinin gerekli tedbirleri almadığı veya nakil taleplerinin gerekçesiz olarak yerine getirilmediği iddialarına ilişkindir.

C. Ceza İnfaz Kurumları Ve Tutukevleri İzleme Kurulları Raporları

Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu tarafından tanzim edilerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderilen dönemsel raporlarda kurum tipine göre yer verilen kapsamlı tespit ve değerlendirmelere değinmekte fayda bulunmaktadır.

a. Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Hobi kursları, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapıldığı, hükümlü ve tutukluların eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli önlemlerin alındığı ve meslek edinmeleri için gerekli kursların açıldığı tespit edilmiştir.

Sağlık hizmetleri konusunda belirgin bir şikâyet bulunmamakla birlikte sürekli olarak bir hekimin bulundurulması konusunda tavsiyede bulunulmuştur.

Kütüphanenin yenilendiği, kitap sayısının artırıldığı ve gerekli tadilatların yapılarak ceza infaz kurumunun modern ve sağlıklı bir yaşam alanı hâline getirildiğine vurgu yapılmıştır.

Sevk ve nakillerle ilgili herhangi bir sorun tespit edilmemiştir.

Kurum idaresi ve koşulları ile ilgili herhangi bir şikâyetin bulunmadığına, hükümlü ve tutuklu çocukların gelişim çağında olduklarının dikkate alındığına ve ayrı koğuş ve odalarda barındırılmalarına özen gösterildiğine vurgu yapılmıştır.

b. Çocuk Eğitimevi

Hobi kursları, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapıldığı, hükümlü ve tutukluların eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli önlemler alındığı ve meslek edinmeleri için gerekli kursların açıldığı tespit edilmiştir.

Sağlık hizmetleri, yaşam koşulları, fiziki koşullar, sevk ve nakil işlemleri ile personel konusunda herhangi bir sorun veya şikâyet tespit edilmemiştir. Kurum idaresi ve koşullarla ilgili herhangi bir şikâyetin olmadığına dikkat çekilmiştir.

c. Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Hobi kursları, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapıldığına, hükümlü ve tutukluların eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli önlemlerin alındığına, okuma yazma kursları, açık öğretim ilkokul, açık öğretim lise ve Açık Öğretim Fakültesi eğitimlerine devam edildiğine, dini eğitimlerin isteğe göre verildiğine ve kütüphanede bulunan kitap sayısının yeterli düzeyde olduğuna vurgu yapılmıştır.

Sağlık hizmetlerinde yeterli personel olmamasına bağlı bir takım aksaklıkların olduğu tespitlerine yer verildikten sonra aile hekimi yerine Kurumun yapısını ve işleyişini bilen hekimlerin görevlendirilmesinin daha uygun olacağına dikkat çekilmiştir. Sağlık sevklerinde yaşanan sıkıntı dışında herhangi bir sorun tespit edilmemiştir.

Koşullarda ısınma ve yalıtım sorunlarının olduğu tespit edilmiştir.

Hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde; görüş sürelerinin yetersiz olduğu, sıcak suyun az ve paslı olduğu, kantinde satışı yapılan ürünlerin denetimde fazla bulunması durumunda toplandığı, psikologlarla görüşülemediği ve benzeri konularda kimi şikâyetlerin olduğuna işaret edilmiştir.

d. F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza infaz Kurumları (1 ve 2 Nolu)

Hobi kursları, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapıldığı ve artırılması için çalışmalar yapıldığı, hükümlü ve tutukluların eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli önlemlerin alındığı, kütüphanede bulunan kitap sayısının yeterli

düzeyde olduğu, kitap sayısının artırılmaya çalışıldığı ve kitap temininde yaşanan kimi sorunların giderilmesi için çaba sarf edildiği tespitlerine yer verilmiştir.

Sağlık ve tedavi konusunda zaman zaman sıkıntılar yaşansa da önemli bir sorun tespit edilmemiştir.

İnfaz koruma memuru sayısının artırılmasının uygun olacağı tavsiye olunmuştur.

Hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde; personelle ilgili bir şikâyetin olmadığı, banyo ve tuvaletlerde yapılan tadilatların eksiklikleri büyük oranda giderdiği, hobi kursları, sportif ve sosyal faaliyetlerin artırılmasının istendiği, kantinde satılan ürünlerin pahalı olduğu şikâyetleri ile aile ve avukat görüşme sürelerinin artırılması taleplerine dikkat çekilmiştir.

e. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları (1 ve 2 Nolu)

Hobi kursları ve spor faaliyetlerinin ciddi oranda artırıldığına, değişik etkinlik ve yarışmaların düzenlendiğine ve kütüphanedeki kitap sayısının artırılması için çaba sarf edildiğine işaret edilmiştir.

Sağlık hizmetleri konusunda tam zamanlı bir diş hekimin çalıştırılmasının ve bazen görüş günleri ile hastane günlerinin denk gelmesi nedeniyle yaşanan sıkıntıların giderilmesi için gereken tedbirlerin alınmasının uygun olacağı tavsiye olunmuştur.

Kapasite fazlalığı nedeniyle çeşitli sorunların yaşandığına dair tespitlere yer verilmiştir.

Sevk konusunda genel bir sıkıntı olmasa da mahkeme günlerinde personel eksikliği sebebiyle sorunlar yaşandığına ve kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu bulunması nedeniyle infaz koruma memuru sayısının artırılmasının uygun olacağına vurgu yapılmıştır.

Hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde, genel olarak sıcak su, hijyen, kapasite fazlalığı gibi fizikî yetersizlikler üzerine yoğunlaşıldığı görülmüştür.

f. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Hobi kursları ve spor faaliyetlerinin ciddi oranda artırıldığına, kütüphanedeki kitap sayısının artırılması için çaba sarf edildiğine işaret edilmiştir.

Sağlık hizmetleri ve dış tedavileri konusunda bir takım eksiklikler olmakla birlikte gerekli özen gösterilerek bu eksiklerin giderilmeye çalışıldığına vurgu yapılmıştır.

Kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunması nedeniyle, yatak, sıcak su ve hijyen gibi konularda bir takım sıkıntılar yaşandığına dair tespitlere yer verilmiştir.

Hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde, kütüphane kapasitesinin artırılması, temizlik ve hijyen konusunda bir takım önlemler alınması ile aile ve avukat görüşme sürelerinin uzatılması taleplerinin dile getirildiği ifade edilmiştir.

5. İNCELEMELER

A. CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA BİLGİLENDİRME

a. Genel Olarak Kampüs Hakkında Bilgilendirme

Sincan Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde 2 F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı, 2 L Tipi Kapalı, 1 T Tipi Kapalı, 1 Kadın Kapalı, 1 Çocuk Kapalı, 1 Çocuk Eğitim Evi ve 1 Açık olmak üzere toplam 9 ceza infaz kurumu yer almaktadır. Bunların dışında 2 adet 500 kişilik yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu ile 2 adet L Tipi kapalı ceza infaz kurumunun yapımına devam edilmektedir.

Kampüste infaz kurumları dışında hükümlü ve tutuklularında da yararlandığı devlet hastanesi ile mutfak, ısı merkezi, duruşma salonu, ziyaretçi kabul alanları ve lojman gibi ortak alanlar bulunmaktadır.

Kampüse giriş ve çıkışların güvenli bir biçimde yapılması için bu amaca uygun bir nizamiye bulunmaktadır. Bu nizamiyede lojman girişi, ziyaretçi girişi ve kampüs girişi olmak üzere 3 farklı giriş bulunmaktadır. Girişler, Kurum personeli ve Jandarma personelinin birlikte gerçekleştirdiği kontroller çerçevesinde yapılmaktadır. Kampüse 2018 yılı içerisinde toplam 578.305 ziyaretçi gelmiştir. Aynı dönem içerisinde hükümlü ve tutukluluklar ile avukatlar arasında yapılan avukat görüşü ise 60.625 olarak kayıtlara geçmiştir.

Kampüs içerisinde tam teşekküllü bir Devlet hastanesi faaliyet göstermekte olup ayrıca 7 Mart 2016 tarihinden itibaren hizmet vermeye başlayan 3 yatak kapasiteli bir diyaliz ünitesi bulunmaktadır. Devlet hastanesinde Sağlık Bakanlığı tarafından görevlendirilmiş 14 uzman

doktor, 4 pratisyen doktor, 19 hemşire, 5 ebe, 5 laborant, 6 röntgen teknisyeni, 1 diyaliz teknisyeni, 5 sağlık memuru, 9 büro memuru, 3 tıbbi sekreter, 1 sosyal çalışmacı ve 3 teknisyen görev yapmaktadır.

Kampüs içerisinde faaliyet gösteren iş yurtlarında tekstil, tarım, mobilya ve benzeri birçok alanda iş ve meslek edindirme kurs ve faaliyetlerine devam edilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında 5.672'si tutuklu ve 2.902'si hükümlü olmak üzere toplam 8.574 kişi bulunmaktadır. Ceza infaz kurumlarında görevli personel sayısı ise toplamda 2.482 olmakla birlikte bunlardan 283'ü geçici görevle başka birimlerde çalışmakta olup fiilen çalışan görevli sayısı 2.199'dur.

b. Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu; firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, "Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi" uygulanan eğitim ve öğretime dayalı bir kurum olup, 324 kapasitesiyle 12 ilâ 18 yaş arası suça sürüklenmiş hükümlü ve tutuklu çocukların barındırıldığı bir kurumdur.

Kurum, 62.000 metrekare alan üzerinde 30.999 metrekare kapalı alana inşa edilmiştir. Çevresinde 5 metre yüksekliğinde ihata duvarı bulunmaktadır ve Kurum binası ile ihata duvarı arasındaki mesafe 20 metredir.

Kurum içerisinde idari bina, çocukların günlük yaşantılarını geçirdiği ünitelerin bulunduğu bloklar, açık ve kapalı görüş alanları, personel yemekhanesi, revir, derslikler, kamera kontrol merkezi, blok sorumlusu odaları, atölyeler, çok amaçlı spor salonu, toprak saha, halı saha ve soyunma odaları bulunmaktadır.

Kurum, A, B, C ve D olmak üzere toplam 4 bloktan oluşmaktadır. A, B ve C bloklarında hükümlü ve tutuklu çocukların yaşam alanları bulunmaktadır. D blokta ise çocukların idareyle iletişimini kolaylaştıran ve onların her türlü sıkıntısını çözmeye çalışan psikolog ve sosyal çalışmacı görüşme odaları, kütüphane, kurs ve eğitim alanları yer almaktadır. Çocukların yaşam alanlarının olduğu A, B ve C bloklarının her birinde 12 ünite olmak üzere toplamda 36 ünite bulunmaktadır. Her bir ünite, birer kişilik 9 odadan oluşmaktadır. Bunların yanında ayrıca 2 engelli odası, 2 yalıtımlı ve 12 tekli oda bulunmaktadır. Ünitelerde yer alan odalarda tuvalet, duş, lavabo, diyafon sistemi ve çalışma masası

bulunmaktadır. Ortak yaşam alanlarında ise oturma grubu, televizyon ve mutfak bölümü bulunmaktadır.

A, B ve C bloklarının her birinde yedişer kabinli olmak üzere toplam 3 kapalı görüş alanı ve C blokta da 3 aile görüş odası mevcuttur. Hükümlü Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 17. maddesine göre çocuk hükümlü ve tutuklulara, en geç iki ayda bir kez olmak üzere, bu ziyaretler için ayrılan bölümde personelin yakın nezareti olmaksızın 3 saatten 24 saate kadar ana ve babası veya vasisi ile görüşebilmesi imkânı ödül olarak verilebilmektedir. Bu hüküm uyarınca verilen ödüllerin kullandırılabilmesi amacıyla yapılan aile görüşme odalarında ebeveyn yatak odası, banyo, tuvalet ve çocuk yatak odası bulunmaktadır.

Kurumda, Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından işletilen merkezî doğalgazlı ısıtma sistemi mevcut olup program dâhilinde eşit dağıtım yapılmak üzere tüm ünitelere sıcak su verilmektedir.

Kurumda iş yurduna bağlı olarak çalışan bir kantin bulunmaktadır. Ayrıca Kurum iş yurduna bağlı olarak çalışan terzi atölyesi, çini ve seramik atölyesi, bakır ve alüminyum folyo işlemeciliği, fotoğraf atölyesi ve anahtar yapımı atölyeleri mevcuttur. Aynı zamanda Halk Eğitim Merkezi tarafından meslek edindirme kursları düzenlenmektedir.

Okuma yazma bilmeyen hükümlü ve tutuklu çocuklara 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları verilmektedir. Ayrıca açık ilköğretim ve lise kayıt ve sınav işlemleri yapılmaktadır. İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla tüm çocukların katılabileceği iş ve meslek edindirme kursları ve sosyo-kültürel kurslar da açılmaktadır.

Kurumda 5.000'den fazla kitabın bulunduğu bir kütüphane mevcuttur. İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile hazırlanan haftalık program çerçevesinde, her çocuk haftada bir gün 90 dakika kütüphaneden faydalanabilmektedir.

Kuruma gelen çocukların ilk muayeneleri aile hekimi tarafından yapılmaktadır. Dilekçeyle başvuran hükümlü ve tutukluların normal muayeneleri Kurum revirinde ve ileri tetkikleri ise ilgili sağlık kuruluşlarında yapılmaktadır. Tedavi ve sağlık hizmetlerinin görülmesi amacıyla Kurumda bir diş hekimi odası, bir doktor odası ve 3 yataktan oluşan 2 yataklı revir koğuşu bulunmaktadır.

c. Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 23.730 metrekare inşaat alanı ve 28.193 metrekare güvenlik sahası üzerinde 2 katlı biçimde inşa edilmiş 10 bloktan oluşmaktadır. Kurumda hükümlü yaşam alanı zemin katta bulunmaktadır. Yaşam alanında ortak kullanıma ait 1 mahkûm kabul birimi, 2 geçici bulundurma odası, 1 güvenli oda, 2 SEGBİS odası, 1 kantin, 1 kantin deposu, 1 müdahale birimi odası, 1 müdür görüşü odası, 1 sağlık ünitesi, 1 hasta muayene odası ve 1 yataklı revir bulunmaktadır. Ayrıca Kurumda hükümlü ve tutukluların barındırılması için 3 ayrı blokta toplam 40 ayrı koğuş ve bu koğuşların içerisinde toplam 352 oda mevcuttur. Kurumun 1. ve 2. kısmında bulunan her bir oda 10,50 metrekare olup koğuşların ortak yaşam alanı 125 metrekare ve havalandırma alanları 90 metrekareden oluşmaktadır. 3. kısımda bulunan yüksek güvenli bölümde 3 kişilik blokların ortak kullanım alanı 59 metrekare ve havalandırma alanı 136 metrekaredir. 7 kişilik odalarda ise ortak kullanım alanı 49 metrekare ve havalandırma alanı 136 metrekaredir. Bütün odalar 10,50 metrekare büyüklüğündedir.

Kurumda personel, hükümlü ve tutuklular ile annesinin yanında kalan çocukların iâşesi Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından karşılanmaktadır. Kurumda incelemenin yapıldığı tarih itibarıyla annesinin yanında kalan çocuk sayısı 42 olup, her çocuğun annesine 7,00 TL tutarında iâşenin yanında; annesinin yanında kalan her çocuğa ayrı ayrı olacak şekilde diyetisyen ve doktor kontrolünde besin ve enerji ihtiyaçlarını destekleyecek şekilde 10,00 TL tutarında iâşe verilmektedir.

Kurumda bulunan revir ünitesi, mesai saatleri içerisinde hükümlü ve tutuklulara hizmet vermektedir. Mesai saatleri dışında bu hizmetler, Kampüs Devlet hastanesi tarafından 24 saat görevli doktorlar ve sağlık görevlileri aracılığıyla ifa edilmektedir. Acil durumlarda 112 Acil Servisinden yardım alınmaktadır. Ayrıca 1 revir muayene odası, 1 yataklı gözlem odası ve 1 diş ünitesi odası ekipmanları ile hazır bulunmaktadır. Diş ünitesinde daimi görev yapan diş hekimi bulunmaktadır.

Kurum kütüphanesinde çeşitli dallarda 5.445 kitap bulunmaktadır. Hükümlü ve tutuklular talepleri doğrultusunda haftada bir gün kütüphaneye çıkarak veya gezici kitap listeleri ile kitap okuyabilmekte ve istekte bulunmaları hâlinde odalarına kitap alabilmektedirler.

Kurumda iş yurduna bağlı olarak faaliyet gösteren kantin, fotoğrafhane, tekstil ve mantı atölyesi bulunmaktadır.

Kurumda bulunan öğretmenler tarafından 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları verilmektedir. Eğitim birimi koordinasyonu ile açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi ve Açık Öğretim Fakültesine devam eden öğrencilerin sınavlara katılımları sağlanmaktadır. Ayrıca Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile yapılan ortaklaşa çalışmalarla iş ve meslek edindirme kursları düzenlenmektedir.

Kurumda; 1 Kurum müdürü, 3 ikinci müdür, 2 idare memuru, 1 diş hekimi, 3 öğretmen, 6 psikolog, 7 sosyal çalışmacı olmak üzere 24 Bakanlık personel görev yapmaktadır. Ayrıca Kurumda 4 sağlık memuru, 1 ceza infaz kurumu kâtabi, 5 bilgisayar işletmeni, 1 şoför, 1 kaloriferci, 5 teknisyen, 9 infaz ve koruma baş memuru, 177 infaz ve koruma memuru ve 1 hizmetli olmak üzere 202 Adalet Komisyonu personeli görev yapmaktadır

d. F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları (1 Nolu)

Sincan 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 50.000 metrekare açık alan ve 30.000 metrekare kapalı alan üzerine inşa edilmiştir. Kurumda A, B ve C Blok olmak üzere 3 blokta toplam 3 kişilik 103 ve tek kişilik 59 oda ile tek kişilik 2 müşahede odası (yumuşak oda) bulunmakta olup kapasite ise 368 kişidir.

Kurumda 1 çok amaçlı salon, 2 açık spor sahası, 8 iş atölyesi, 1 mutfak, soğuk hava depoları, personel yemekhanesi, açık ve kapalı görüş alanları, avukat ziyaret alanları, hükümlü kabul, tahliye ve sevk yeri, görüşme odaları, kantin, müdahale ekip odası, merkez kontrol odası, kütüphane, revir, berberhane, terzihane, mescit, çamaşırhane, arama odaları, jeneratör odası ve sığınaklar bulunmaktadır.

Kurumda eğitim ve iyileştirme faaliyetleri eğitim birimi tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda 3 öğretmen ile kütüphane, eğitim servisi, kurs işlemlerini beraber yürüten 2 infaz ve koruma memurundan oluşan eğitim ve öğretim servisi, eğitim, sosyal ve kültürel faaliyetleri 1 derslik, 1 bilgisayar sınıfı ve 1 kütüphanede yerine getirmektedir.

Kurumda 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları; eğitim biriminin faaliyet yoğunluğuna göre kurum öğretmenleri tarafından veya Sincan Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünün görevlendirmesi ile okuma yazma öğretimi konusunda tecrübeli, yetişkin

psikolojisini bilen, Kurumun yapısına uyum sağlayabilen öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Sincan Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ilgili mevzuat ve müfredat çerçevesinde; hükümlü ve tutukluların mesleki eğilimleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle iş ve meslek edindirme kursları düzenlenmektedir. Kurumda açılacak kurslar ve katılımcılar, kurul kararıyla belirlenmekte ve eğitim birimi gerekli işlemleri yapmaktadır.

Kurum kütüphanesinde 11.047 kitap bulunmaktadır. 2018 yılı içerisinde kütüphaneden okunmak için 10.213 kitap alınmıştır.

Kurumda; 1 Kurum müdürü, 4 ikinci müdür, 3 idare memuru, 3 psikolog, 3 sosyal çalışmacı, 3 öğretmen, 1 sayman, 6 sağlık memuru, 1 ambar memuru, 2 kâtip, 3 bilgisayar işletmeni, 3 teknisyen, 1 kaloriferci, 1 memur, 2 hizmetli, 25 sözleşmeli infaz koruma memuru, 133 infaz koruma memuru ve 8 infaz koruma baş memuru olmak üzere 207 personel görev yapmaktadır.

B. CEZA İNFAZ KURUMLARINDA YAPILAN İNCELEMELERDE ULAŞILAN SONUÇ VE TESPİTLER İLE HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

Yukarıda zikredilen bilgilendirme toplantısının ardından Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunulmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koşullarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevli olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

a. Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde, çocuklarda herhangi bir biçimde darp veya kötü muameleden kaynaklanan ize rastlanmadığı gibi kendileri tarafından da darp, kötü muamele veya baskı olduğu yönünde bir şikâyetle bulunulmamıştır. Çocuklardan birçoğunun devam eden kurs ve etkinliklere katıldıkları, bu kurs ve etkinliklerin çocukların topluma kazandırılmalarında önemli bir işlev gördüğü bizatihi Komisyon tarafından müşahade edilmiştir. Bunun dışında çocukların ortak alanlarda birbirleriyle vakit geçirebilme, televizyon

izleyebilme ve masa tenisi oynayabilme ayrıca kütüphaneden de dönüşümlü olarak faydalanabilme imkânına sahip oldukları görülmüştür.

Kurumda bazı odaların soğuk ve bazı odalarda da yoğun bir rutubet kokusunun olduğu ve odaların fiziki koşullar itibarıyla kısmen iyileştirmeye muhtaç olduğu gözlemlenmiş ve bu hususlar Kurum yetkililerine aktarılmıştır. Bazı çocuklar, talep etmelerine rağmen açılan kimi kurslara alınmadıklarından şikâyet etmişlerdir.

Ekonomik durumunun elverişli olmadığı tespit edilen çocuklara Kurum idaresi tarafından başta giysi olmak üzere bazı eşyalar tedarik edilmektedir. Yine Kurum idaresi tarafından, şartları taşıyan çocuklara ödül olarak kullanılması amacıyla bir oyun konsolu odası oluşturulduğu görülmüştür.

Kurum yetkililerinden alınan bilgiye göre çocuklara verilen soğuk su kotasının günlük 120 litre ve sıcak su kotasının 50 litre olduğu tespit edilmiştir. Çocuklar tarafından sıcak suyun kirli ve paslı olduğuna dair herhangi bir şikâyet dile getirilmemiştir.

b. Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde, annesiyle kalan çocukların olduğu, incelemenin yapıldığı tarih itibarıyla annesiyle kalan çocuk sayısının 42 olduğu, çocukların en fazla 6 yaşına kadar anneleriyle birlikte kalabildiği, çocuklardan 5'inin yaşı itibarıyla anaokuluna devam ettiği ve Kurumda çocuklar için hizmet veren kreş olduğu görülmüştür.

Çocuklarıyla kalan hükümlü ve tutuklu kadınlar, kendileriyle yapılan görüşmelerde, çocukların ihtiyaç duydukları gıdaların temininde kimi sorunların yaşandığından, kendilerinin hastane sevklerinin gereği gibi yapılmadığından ve özellikle ortak alanların ısınmasında sorunlar yaşandığından şikâyet etmişlerdir. Günlük su kotasının kişi başına soğuk su bakımından 120 litre olduğu, sıcak su bakımından ise 40 litre olduğu, bu miktarın kişisel ihtiyaçlar bakımından yeterli olmadığı ve özellikle kullanılan suyun (musluk açıldığında gelen ilk kısmı) büyük bir bölümünün kirli ve paslı olması nedeniyle kullanıma elverişli olmadığı, hem suyun günlük kotasının artırılması gerektiği hem de kir ve pas sorununun çözülmesi gerektiğine dair şikâyetler yoğun olarak dile getirilmiştir.

Anneleriyle kalan her çocuk için günlük kota kadar ayrıca soğuk ve sıcak su verildiği tespit edilmiştir. Çocukların ihtiyaç duydukları bez, şampuan, giysi ve benzeri diğer ihtiyaçlar, Kurum idaresi tarafından karşılanmaktadır. Yapılması düşünülen pilot projeyle Kampüs içerisinde çocuklu anneler için özel bir kısmın yapılacağı ve bu kısımda çocuklar için özel olarak oluşturulmuş alanlar olacağı ifade edilmiştir.

Annesiyle kalan çocukların sağlık ve tedavileri konusuna Kurum idaresinin büyük önem verdiği, çocukların zaman mefhumu gözetilmeksizin revire götürüldükleri ve gerekirse en geç 2. günde de sevklerinin ilgili sağlık kuruluşuna yapıldığı Kurumda bulunanlar tarafından ifade edilmiştir.

Bazı hükümlü ve tutuklular, sağlık sorunları dolayısıyla diyet yemek yemeleri gerektiğini ancak bu yemeklerin verilmediğini, bu nedenle sağlık sorunlarının gitgide derinleştiğini, hastane sevklerinde kimi sorunların yaşandığını ve bu sorunların giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

c. F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu (1 Nolu)

F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde ise günlük su kotasının kişisel ihtiyaçlar bakımından yeterli olmadığına ve özellikle suyun büyük bir bölümünün kirli ve paslı olması nedeniyle kullanıma elverişli olmadığına dair şikâyetler dile getirilmiştir. Kütüphanede bulunan kitap sayısı ve çeşitliliğin az olduğu, bu konuda çalışmalar yapılması gerektiği, kütüphaneden ve dışarıdan alınan kitaplardaki sınırlamanın kaldırılması veya en azından yumuşatılması talebinde bulunulmuştur. Ayrıca, dışarıdan gelen kişisel eşyaların içeri alınmasında da ciddi sıkıntıların olduğuna dair şikâyetler dile getirilmiştir.

6. DEĞERLENDİRMELER

Sincan Ceza infaz Kurumları Kampüsünde yapılan incelemelerde gerek Alt Komisyona verilen bilgiler gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler birlikte değerlendirilmiş ve neticeten aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Kampüste yer alan ceza infaz kurumlarının bazılarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırıldığı görülmüştür. Ancak Kampüsteki ceza infaz kurumlarında yaşanan kapasite fazlalığının en önemli nedeninin 15 Temmuz hain darbe girişimi ve buna bağlı olarak Ankara'da yapılan yargılamalardaki hükümlü ve tutuklu sayısının fazlalığından kaynaklandığı

görülmektedir. Bir diğer neden ise Kampüste yer alan kurumların, hakkında tutuklama kararı verilen şüpheli veya sanıkların ilk getirildikleri ve başka şehirlerden yapılan hastane sevkleri nedeniyle hükümlü ve tutukluların getirildiği yer olmasıdır.

Ceza infaz kurumlarının bazılarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırılmasının beraberinde kimi sorunları getirdiği açık bir biçimde görülmektedir. Bu kapsamda kurumlarda görevli olan personel sayısının ihtiyacı karşılamadığı açıktır. Ancak personel sayısının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması ve yakın tarihte 350'ye yakın personelin göreve başlayacak olması, bu alanda duyulan eksikliği büyük oranda karşılayacak niteliktedir.

Kapasite fazlalığının beraberinde getirdiği sorunların aşılması amacıyla hâlen devam etmekte olan yeni yaşam alanı inşaatlarının, özellikle fiziki imkân ve koşulların daha da düzeltilmesinde önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

İnceleme yapılan kurumlarda, hükümlülerin tekrar topluma kazandırılmaları, meslek edinmeleri ve kişisel gelişimleri amacıyla devam ettikleri kurs, faaliyet ve benzeri etkinliklerin memnuniyet verici düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan çocuklar için başta ödül olarak kullandırılmak amacıyla oluşturulan alanların standartların üzerinde olması memnuniyet vericidir.

Gerek daha önce farklı dönemlerde yapılan incelemeler neticesinde Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları tarafından tanzim edilen raporlarda gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde görevli personelle ilgili şikâyetle bulunulmaması memnuniyet vericidir. Münferit kimi olaylar hakkında gereğinin hızlı bir biçimde yerine getirilmesi yönünde Kurum yetkililerine tavsiyelerde bulunulmuştur.

Hükümlü ve tutuklulara verilen günlük su miktarının Ankara ilinde Büyükşehir Belediyesinin günlük bireysel kullanım istatistikleri göz önünde bulundurulduğunda yeterli olduğu görülmüştür. Ancak su kotasının günlük ihtiyaçlar için yeterli olmasına rağmen verilen suyun kirli ve paslı olması ve bu nedenle ilk alınan suyun belli bir miktarını kullanmanın mümkün olmadığına dair şikâyetlerin ivedi bir biçimde giderilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu konuda Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü nezdinde gerekli girişimlerin yapıldığı bilgisi verilmiştir. Alt Komisyon tarafından da bu sürecin hızlandırılması ve sorunun çözüme kavuşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde bazı yaşam alanlarının yeterince ısıtılmadığı gözlemlenmiştir. Ancak yakın bir tarihte tamamlanması planlanan ve otomasyon sistemiyle çalışan ısıtma sistemi tam olarak devreye alındığında bu konuda yaşanan sorunların ortadan kalkacağı bilgisi verilmiştir.

İş yurtlarında çalışan hükümlülere verilen günlük ücretle birlikte iş yurtlarında üretilen ürünlerin satışından elde edilen net kârın %25 oranındaki kısmının ilgililere dağıtılması isabetli bir uygulama olarak görülmektedir.

Çocuk hükümlü ve tutuklular, en geç iki ayda bir kez olmak üzere ödül olarak 3 saatten 24 saate kadar ana ve babası veya vasisi ile bu tür ziyaretler için ayrılan bölümde ve personelin yakın nezareti olmaksızın görüşebilmektedir. Ancak mevzuat gereğince bu ziyaretlerde sadece anne ve baba veya vasi bulunabilmektedir. Bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılarak kapsam dâhiline kardeşlerin de alınması uygun olacaktır. Zira kapsam dâhilinde kardeşlerin yer almaması, ailelerin çocuklarını bırakacak yer bulamamalarına ve bu nedenle ziyarete gelememelerine dolayısıyla da bu ödülün gerçek anlamda kullandırılmasına engel olmaktadır.

Hobi ve meslek edindirme kurslarında mümkün olduğunca ilgililerin talep ve eğilimlerinin göz önünde bulundurulmasının ve kişisel durumları engel olmamak kaydıyla buna göre yönlendirme yapılmasının önemli olduğu Kurum yetkililerine tavsiye olunmuştur.

Kütüphanelerde bulunan kitap sayısının artırılmasına yönelik çalışmaların devam ettiği görülmekle birlikte mevzuat hükümleri çerçevesinde kitap okuma alışkanlığının artırılması ve ihtiyacın giderilmesi için gerekirse hükümlü ve tutuklulara verilen kitap sayısının artırılması uygun olacaktır.

7. SONUÇ

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından 17 Ocak 2019 tarihinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde gerçekleştirilen inceleme ziyareti sonucunda elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
KARAR CETVELİ

03/07/2019

Toplantı No : 4

Karar No : 5

Konu : Sincan Ceza İnfaz Kurumu inceleme raporu

Hakan CAVUŞOĞLU Bursa Milletvekili Başkan	Hüseyin YAYMAN Hatay Milletvekili Başkanvekili	Mustafa Sezgin TANRIKULU İstanbul Milletvekili Başkanvekili
Osman Nuri GÜLAÇAR Van Milletvekili Sözcü	Meral DANIŞ BEŞTAŞ Siirt Milletvekili Katip	Erol KAVUNCU Çorum Milletvekili Üye
Melina AKYOL Yalova Milletvekili Üye	Hakan KAHTALI Malatya Milletvekili Üye	Pakize MUTLU AYDEMİR Bahkesir Milletvekili Üye
Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili Üye	İbrahim YURDUNUSEVEN Afyonkarahisar Milletvekili Üye	Atay USLU Antalya Milletvekili Üye
Ergün TAŞCI Ordu Milletvekili Üye	Raziye Sezer KATIRCIOĞLU Kocaeli Milletvekili Üye	Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili Üye
İrfan KAPLAN Gaziantep Milletvekili Üye	Servet ÜNSAL Ankara Milletvekili Üye	Aziz AYDINLIK Şanlıurfa Milletvekili Üye
Ali Haydar HAKVERDİ Ankara Milletvekili Üye	Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili Üye	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU Kocaeli Milletvekili Üye
Metin Nurullah SAZAK Eskişehir Milletvekili Üye	Memet Bülent KARATAŞ İstanbul Milletvekili Üye	Ebru GÜNAY Mardin Milletvekili Üye
Fahrettin YOKUŞ Konya Milletvekili Üye	Ümit BEYAZ İstanbul Milletvekili Üye	